

Rovaniemen kylien
kehittämissäätiö

LEADER

Peräpohjola

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

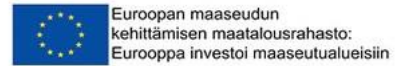
Osaavat ja osallistavat RoiKylät -hanke

Loppuraportti

Teksti: Hilma Heikkinen
Kuvat: Vesa Ranta

Rovaniemen kylien
kehittämissäätiö

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

SISÄLTÖ

1. Toteuttajan nimi
2. Hankkeen nimi ja hanketunnus
3. Yhteenveto hankkeesta
4. Raportti
  - 4.1 Hankkeen tavoitteet
    - a. ylempään tason tavoitteet, joiden osa hanke on
    - b. hankkeen tavoitteet
  - 4.2 Toteutus
    - a. toimenpiteet
    - b. aikataulu
    - c. resurssit ja toteutuksen organisaatio
    - d. kustannukset ja rahoitus
    - e. raportointi ja seuranta
    - f. toteutusolelutukset ja riskit
  - 4.3 Yhteistyökumppanit
  - 4.4 Tulokset ja vaikutukset
5. Esitykset jatkotoimenpiteiksi
6. Ohjausryhmän lausunto
7. Allekirjoittajat ja päiväys

Rovaniemen kylien
kehittämissäätö

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

1. Toteuttajan nimi

Rovaniemen kylien kehittämissäätö sr

2. Hankkeen nimi ja hanketunnus

Hanke: Osaavat ja osallistavat RoiKylät

Hankenumero: 206747

3. Yhteenveto hankkeesta

Osaavat ja osallistavat RoiKylät -hankkeen tarkoituksena oli kylien elinvoimaisuuden ja asukkaiden hyvinvoinnin lisääminen osaamisen ja osallisuuden vahvistamisen kautta. Hanke tähtäsi siihen, että paikalliset ihmiset ja yhteisöt pystyvät tekemään osaamisensa näkyväksi ja hyödyntämään sitä omilla yhteisöissään ja verkostoissaan vahvemmin. Kylätoiminnassa tämä tarkoittaa erityisesti hiljaisen tiedon esiin tuomista, kokemusten reflektointia sekä tiedon ja kokemusten jakamista.

Hankkeen tavoitteena oli kylätoimintaan ja kehittämiseen liittyvän asiantuntemuksen ja osaamisen vahvistaminen sekä osallisuuden edistäminen yhteisöllisyyden, yhteistyön ja kumppanuuksien kehittämisellä. Kehittämistehtävänä hankkeessa oli:

- uusien tekijöitä löytäminen sekä toiminnan ja tapojen uudistaminen
- tarjota työkaluja kylien osaamisen ja osallisuuden vahvistamiseen ja esiin tuomiseen
- muotoilla toimintamalli yhdessä oppimiselle sekä
- uudistaa rovaniemenkylät.fi-verkkosivustoa (ent. roikylät.fi-sivusto).

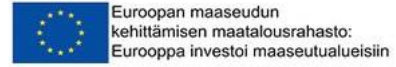
Hankkeen aikana toteutettiin kehittämisvalmennuksia ja -tilaisuuksia, järjestettiin lyhytvalmennuksia ja tietoiskuja, pilotoitiin RoiKylät-oppimisverkostotoimintamalli sekä tuotettiin uusia sisältöjä rovaniemenkylät.fi-verkkosivustolle ja kuvakokoelma kylien ja muiden toimijoiden käyttöön.

4. Raportti

4.1 Hankkeen tavoitteet

a. ylempien tason tavoitteet, joiden osa hanke on

Osaavat ja osallistavat RoiKylät -hanke vastasi maaseutuohjelman tavoitteeseen kehittää kylien yhteisöllisyyttä, osallisuutta, aktiivisuutta ja vaikuttamisen mahdollisuuksia sekä parantaa palvelujen saatavuutta ja saavutettavuutta. Hanke toteutti maaseutuohjelman toimenpiteitä, joilla aktivoidaan,

suunnitellaan, selvitetään ja kehitetään maaseudun palveluita, edistetään yhteistyön ja yhteistyöverkostojen luomista palvelujen turvaamiseksi ja kehittämiseksi sekä edistetään kylien vetovoimaisuutta.

Hankkeen toteutus loi uutta, yhteisöllistä ja palveluja parantavaa toimintaa ja uusia mahdollisuuksia palveluiden turvaamiseksi. Merkittävää oli asukkaiden ja toimijoiden osallisuus ideointiin, suunnitteluun ja toteutukseen.

b. hankkeen tavoitteet

Hankkeen tavoitteena oli kylätoimintaan ja kehittämiseen liittyvän asiantuntemuksen ja osaamisen välittäminen ja vahvistaminen sekä osallisuuden edistäminen yhteisöllisyyden, yhteistyön ja kumppanuuksien kehittämisellä.

Hankkeen pitkän aikavälin tavoitteet olivat:

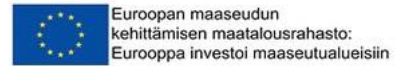
- Kylien viihtyvyyden ja asukkaiden hyvinvoinnin lisääntyminen
- Yhteisöllisyyden ja yhteistyön vahvistuminen Rovaniemen kylissä ja kylien välillä
- Kumppanuuden vahvistuminen kylien ja sidosryhmien kesken
- Yhteiskehittämisen ja verkostomaisen toimintakulttuurin ja -tapojen vahvistuminen
- Asukkaiden osallisuuden ja vaikuttamismahdollisuuksien kehittyminen
- Eri toimijoiden osaamisen ja yhdessä oppimisen vahvistuminen

Hankkeen lyhyen aikavälin tavoitteita olivat:

- Tiedon mukaan lukien hiljaisen tiedon sekä hyvien käytäntöjen välittyminen
- Yhteistyön vahvistuminen sidosryhmien kanssa
- Oppimisverkostotoimintamallin kehittyminen
- Osaamisen lisääntyminen yhdessä oppimisen sekä kylätoimijoiden tarpeisiin vastaavien lyhytvalmennusten ja tietoiskujen kautta.
- Yhteiskehittämisen ja verkostomaisen toimintakulttuurin oppiminen ja omaksuminen käytännön tekemisen ja toiminnan kautta
- Uusien tekijöiden mukaan saaminen kylätoimintaan, erityisesti lasten ja nuorten sekä lapsiperheiden
- Positiivisen ilmapiirin ja kehittämiskiirteen vahvistuminen
- RoiKylät tieto-, materiaali- ja talkoolaispankin kehittyminen

Hankkeelle asetetut määrälliset tavoitteet olivat:

- Uusia toimijoita kylätoimintaan 50 henkilöä, joista lapsia ja nuoria 10 ja lapsiperheitä 5 (hankkeen aikana uusia mukaan tulleita)
- 30 lyhytvalmennusta / tietoiskua ja 200 koulutukseen osallistuneita
- 100 valmennuksiin / sparrauksiin osallistuneita

4.2 Toteutus

a. toimenpiteet

Kehittämisvalmennukset ja -sparraukset

Hankkeen aikana toteutettiin työpajamuotoisesti kehittämisvalmennuksia, joissa tunnistettiin kylä- ja asukas yhteisöjen kehittämistarpeita, ideoitiin uutta, laadittiin suunnitelmia, aikataulutettiin ja resursoitiin tekemistä sekä paneuduttiin vuorovaikutukseen, viestintään ja osallisuuteen. Hankkeen toteutukseen kutsuttiin mukaan inspiroivia vertaiskehittämiskohteita ja -kumppaneita erityisesti uusien yhteistyökumppaneiden ja sidosryhmien löytämiseksi.

Hankkeen toteutuksessa kannustettiin ja tuettiin kylien työryhmiä vahvistamaan yhteisöjen sisäistä yhteistyötä, ihmisten välistä vuorovaikutusta, kylien välistä yhteistyötä sekä löytämään uusia kumppanuuksia tuttujen ja totuttujen kumppaneiden lisäksi. Hankkeen toteutus mahdollisti osallisuuden vahvistamisen ja huomion kiinnittämisen erityisesti lasten ja nuorten sekä lapsiperheiden mukaan tulemiseen ja mukana olemiseen kylätoiminnassa.

Yhteiskehittämisen työpajojen lisäksi kylien työryhmiä ja hankkeen toimenpiteisiin osallistuneita sparrattiin kylä- ja vapaaehtoistoiminnan kehittämisessä, resursoinnissa sekä rahoitusten haussa. Sparrauksissa keskityttiin muun muassa siihen, miten madaltaa kynnystä tulla mukaan ja miten tehdä persoonallista ja visuaalisesti selkeää viestintää. Osallistujia kannustettiin tuomaan ns. hiljaista tietoa esiin sekä arvioimaan toimintaa ja ottamaan käyttöön kehittämistä tukevia työkaluja.

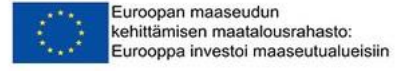
- Hankkeen aikana toteutettiin 66 yhteiskehittämistilaisuutta / työpajaa ja sparrausta.
- Ne kokosivat yhteen yhteensä 662 henkilöä kehittämään kylien yhteisötoimintaa. Henkilöistä 65 oli alle 18-vuotiaita.

Lyhytvalmennuksia ja tietoiskuja

Hankkeen toteutus jakautui hankesuunnitelman mukaisesti kolmeen kehittämiskokonaisuuteen tai kehittämisteemaan, jotka täsmentyivät alkuvaiheiden toimenpiteiden kautta seuraaviin:

- luonto, lähimatkailu ja virkistäytyminen
- taide, kulttuuri, käsityö ja kulttuuriperintö
- uudistavat yhteisöt ja nuoret.

Teemoihin liittyen hankkeen aikana toteutettiin lisäksi lyhytvalmennuksia ja tietoiskuja, joiden tarkoitus oli välittää tietoa kehittämisestä ja tuoda esiin hyviä esimerkkejä ja käytänteitä. Lyhyt valmennukset ja tietoiskut toteutettiin osana yhteiskehittämistilaisuuksia ja -työpajoja. Ne

inspiroivat osallistujia uuden ideointiin ja tarjosivat työkaluja sekä uusia kontakteja kehittämistyöhön.

- Hankkeen aikana toteutettiin 24 lyhytvalmennusta ja -tietoiskua, joihin osallistui yhteensä 234 henkilöä.

RoiKylät tieto- ja materiaalipankki

Hankkeen aikana tuotettiin uutta sisältöä rovaniemenkylat.fi sivustolle ja elvytettiin olemassa oleva RoiKylät Instagramtili.

Hankkeen aikana rovaniemenkylat.fi-verkkosivulle tuotettiin Kylien tarinat ja Kehittämisen työkalut -osiot, jotka kokoavat yhteen tietoa, materiaaleja ja työkaluja yhteisöllisen ja vapaaehtoistoiminnan kehittämiseen.

Kylien tarinoissa kerrotaan historiasta, ainutlaatuisesta luonnosta sekä siitä, mikä kylissä viehättää ja miksi kylissä halutaan asua ja elää. Tarinoiden kautta pääsee tutustumaan mm. eläviin perinteisiin, yhteisöllisiin tapahtumiin, kiinnostaviin luontokohteisiin sekä siihen, millaisia harrastusmahdollisuuksia Rovaniemen kylissä asuvat nuoret ovat itse itselleen niihin luoneet. Kylien tarinat tarjoavat inspiraatiota ja ideoita kaikkien käyttöön: [kylien tarinat](#).

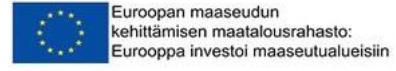
Kehittämisen työkalupakin sisältö on yhteiskehitetty kyläläisiltä tulleiden tarpeiden sekä heiltä saatujen tietojen pohjalta. Työkalujen avulla kylän toimintaa on mahdollista kehittää sekä omaa toimintaa tarkastella yhteisöohjautuvasti. Ideoinnin ja suunnittelun tueksi tarkoitettuja sisältöjä voi käyttää, soveltaa ja räätälöidä omaan tarpeeseen sopivaksi parhaaksi katsomallaan tavalla. Työkalut ovat vapaasti kaikkien ladattavissa ja käytettävissä: [kehittämisen työkalut](#).

Lisäksi hankkeen aikana tuotettiin kuvakokoelma, joka jää kaikkien käytettäväksi Rovaniemen kaupungin mediapankin kautta: [mediapankki](#).

Malli yhdessä oppimiselle ja verkostomaiselle toiminnalle

Hankkeen aikana rakentui kylien käyttöön lanseerattu oppimisverkostotoimintamalli. Malli tukee yhteiskehittämistä kylissä ja antaa eväitä arviointiin. Oppimisverkosto on minimissään paikallisista toimijoista muodostuva yhteistyöverkosto, jonka ytimenä on kylän ihmisistä muodostuva toimintaryhmä. Verkoston toiminnan idea on saattaa yhteen samanlaisista aiheisista kiinnostuneita ihmisiä ja yhteisöjä sekä auttaa heitä jakamaan tietoa ja oppimaan toisiltaan. Olennaista toiminnassa on verkoston jäsenten tunnistaminen sekä monipuolisen tietotaidon näkyväksi tekeminen.

Malli nostaa esille paikallistuntemuksen ja osaamisen, kokemukset, hyvät käytänteet ja ideat, jotka vaihtuvat sekä uusien että jo kauemman aikaa toiminnassa mukana olleiden välillä. Malli

tarjoaa kestävän perustan yhteistyökumppanuuksien rakentamiseen. Rovaniemenkylät.fi-sivusto tarjoaa verkostoille tuen ja työkaluja toiminnan jatkokehittämiseen.

Toteutuksen arviointi

Hankkeen toteutuksen arviointi tapahtui sekä itsearviointina että vertaisarviointina osana kehittämisprosessia. Arvioinneissa näkyi muutos ajattelutavoissa ja toiminnassa. Uudet toimintatavat ja käytänteet sekä erilaiset hankkeen aikana käyttöön otetut kehittämistyökalut edesauttavat, että kehittämistyö jatkuu ja edelleen kehittyy hankkeen jälkeen.

b. aikataulu

Hankkeen toimenpiteet toteutettiin vaiheittain 8.3.2023-30.11.2024. Toteutukselle haettiin jatkoaikaa hankkeen käynnistymisen viivästyttyä alkuperäisestä suunnitelmasta.

c. resurssit ja toteutuksen organisaatio

Osaavat ja osallistavat RoiKylät -hankkeen hakijana ja hallinnoijana toimi Rovaniemen kylien kehittämissäätö. Rovaniemen kaupungin alueelliset palvelut oli yhteistyökumppanina ja rovaniemenkylät.fi-verkkosivuston ylläpitäjänä ja hallinnoijana.

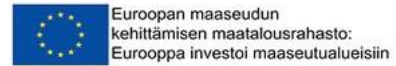
Hanke toimenpiteet sekä koordinointi ja osin hallinnointi toteutettiin ulkopuolisin asiantuntijaresurssein. Hankkeen kustannusarviossa ostopalveluihin oli varattu resursseja asiantuntijapalvelujen, lyhytvalmennusten sekä verkkosivujen sisältöjen tuottamiseen.

Hankkeen toteutuksen päävastuullisena palveluntuottajana oli Kokoamo Oy. Kuvatuotannosta vastasi valokuvaaja Vesa Ranta, Kaira Films / Western Siberia Media House Oy.

Hankkeen toteutuksessa hyödynnettiin kehittämissäätöä ja alueellisten palvelujen asiantuntemusta, henkilöresursseja sekä eri sidosryhmien asiantuntemusta ja osaamista. Verkkosivujen sisältöjen uudistaminen sekä kehittämisen työkalujen hiominen toteutettiin tiiviissä yhteistyössä aluekoordinaattori Satu Tuovisen kanssa. Lisäksi tiedottamisessa ja viestinnässä hyödynnettiin kylien kehittämissäätöä sekä Rovaniemen kaupungin viestintäkanavia.

Hankkeen ohjausryhmän kokoonpano edusti keskeisiä yhteistyötahoja. Hankkeen johtajana toimi vuoden 2023 loppuun saakka Rovaniemen kylien kehittämissäätöä toimitusjohtaja Heli Välikangas. Vuoden 2024 alusta lähtien hankkeen johtajana toimi säätöä uusi toimitusjohtaja Matti Alatalo.

Ohjausryhmän kokoonpano oli:

- Jorma Kiviniemi, Rovaniemen kylien kehittämissäätön hallituksen puheenjohtaja
- Anne Puroaho, Rovaniemen kaupunki, elinkeinopäällikkö
- Satu Tuovinen, Rovaniemen kaupunki, aluekoordinaattori
- Riitta Honkanen, Rovaniemen kaupunki, verkostokoordinaattori
- Hannele Mölläri, Sonka-Napapiirin kyläyhdistyksen puheenjohtaja
- Jonne Kurkinen, Misin kyläyhdistys ry puheenjohtaja
- Meeri Vaarala, Yläkemijoen kylät ry puheenjohtaja ja ohjausryhmän puheenjohtaja
- Jarmo Saarijärvi, Narkaus-Kämän kylät ry
- Marjut Ahola, Peräpohjolan Leader ry, toiminnanjohtaja

d. kustannukset ja rahoitus

Hankkeen kokonaiskustannusarvio oli 212 500 euroa. Rahoituksessa julkisen rahoituksen osuus oli 80 %. Yksityinen rahoitus muodostui talkootyöstä. Hankkeen yksityisen rahoituksen osuus kerrytettiin talkootyöllä. Talkootyötä hankkeen aikana dokumentoitiin 3 300 tuntia.

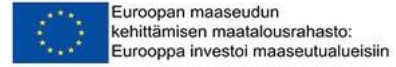
e. raportointi ja seuranta

Hankkeen etenemistä ja eri vaiheita käsiteltiin ohjausryhmän kokousten ja tapaamisten lisäksi Rovaniemen kylien kehittämissäätön hallituksen sekä Rovaniemen kehittämisjaoston kokouksissa. Ohjausryhmä kokoontui viisi kertaa hankkeen aikana.

f. toteutusolehdukset ja riskit

Suurimpana riskinä hankkeen toteutukselle nähtiin eri toimijoiden sitoutumattomuus hankkeen toteutukseen. Heikko sitoutuminen hankkeen tavoitteisiin ja toteutukseen olisi heikentänyt hankkeen onnistumismahdollisuuksia. Riskiä minimoitiin hankkeen vaiheittaisella toteutuksella ja toteutuksen jatkuvalla arvioinnilla. Jos eri toimijoiden osallistumisen ja sitoutumisen asteessa oli nähtävissä hälyttäviä merkkejä, siihen reagoitiin. Lisäksi hankkeen toteutustapa tuki vaiheittaista osallistumisen ja sitoutumisen vahvistumista. Mukaan oli mahdollista tulla hyvien esimerkkien kannustamana myös myöhemmässä vaiheessa.

4.3 Yhteistyökumppanit

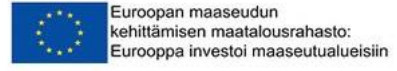
Tärkeimpiä yhteistyökumppaneita hankkeen toteutuksessa olivat Rovaniemen kaupungin alueellisten palvelujen, kulttuuri- ja nuorisotoimien lisäksi järjestötoimijat sekä teemojen mukaiset hankkeet, esim. Taito Lappi ja VillaInno-hanke, sekä toteutukseen osallistuneet yritykset ja yrittäjät kylistä.

4.4 Tulokset ja vaikutukset

Hankkeen toteutus on auttanut kyläyhteisöjä löytämään merkityksellisyyden sekä näkemään omat sisäiset vahvuudet ihmisten osaamisesta. Hankkeen toiminta on edistänyt yhdessä oppimista ja oivaltamista sekä rakentanut yhteistyötä yli kylärajojen. Hankkeen toteutus on tuonut kyläyhteisöihin liittyvän tietotaidon, perinnetiedon ja osaamisen näkyväksi ja kyläyhteisöjä kehittäväksi voimavaraksi. Lisäksi hankkeen toteutus on avannut tien aidosti sisältä päin uudistuvalla yhteisötoiminnalle sekä tarjonnut perustan osaamista ja osallisuutta painottavan toimintakulttuurin muotoutumiselle.

Hankkeen tulokset ja vaikutus näkyvät kylissä uudistettuna toimintana, uusina tapahtumina sekä yhteistyöverkoston laajentumisena ja uusien toimijoiden mukaan tulemisena kylien toimintaan ja kehittämiseen. Hankkeen vaikutus näkyy myös kylätoiminnan ja -kehittämisen parissa toimivien henkilöiden muutosvalmiuden vahvistumisena sekä kylän sisäisen ja kylien välisen vuorovaikutuksen, viestinnän ja yhteistyön kehittämisessä.

5. Esitykset jatkotoimenpiteiksi

Osaavat ja osallistavat RoiKylät -hankkeen jatkotoimenpiteinä ovat kylien sisäisen vuorovaikutuksen sekä kylien välisen vuorovaikutuksen ja viestinnän tukeminen. Jatkotoimenpiteinä ovat lisäksi osallisuuden ja vaikuttamisen mahdollisuuksien sekä näkyvyyden ja houkuttelevuuden lisääminen yhteistyössä Rovaniemen kylien kehittämissäätön ja Rovaniemen kaupungin kanssa. Aito sidosryhmävuoropuhelu ja kumppanuuksien vahvistaminen ovat myös jatkossa tärkeää. Lisäksi verkkoympäristön jatkuva kehittäminen sekä sosiaalisten median kanavien yhtenäistäminen ja parempi käyttöönotto sekä digitaalisen löydettävyyden parantaminen ovat olennaisia jatkotoimenpiteitä.

6. Ohjausryhmän lausunto

Hankkeen ohjausryhmä totesi viimeisessä kokouksessaan (20.11.2024 pöytäkirja), että ohjausryhmä hyväksyy hankkeen loppuraportin ja toteaa, että hankkeen toimenpiteet ovat toteutuneet sekä määrällisesti että laadullisesti hankesuunnitelman mukaisesti.

7. Allekirjoittajat ja päiväys

Rovaniemellä 13.12.2024

Toimitusjohtaja Matti Alatalo,
Rovaniemen kylien kehittämissäätö